

SZENTES ÉS VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.
Előfizetési ár:
negyedévre 1 forint 25 kr., félévre 2 forint 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
I. t. 306. sz., Sonnenfeld Sámuel úr házában,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt árjegyzék szerint számít fel.

Járvány és iskola.

Szentes, 1893. jún. 22.

Az elemi népiskolákat, felsőbb hatósági rendeletre, a gyorsan terjedő himlőjárvány miatt — az iskolaszékek felelősségének terhe alatt, hirtelen és haladéktalanul bezárták városzerte.

Bezárták, az iskolaév utolsó napjaiban, mikor a záróvizsgák már ki voltak ugyan mindenütt tűzve, de igen sok helyen még nem tartattak meg; — ami azt jelenti, hogy ez évben ezekben az iskolákban évről vizsga nem is lesz. Mert a tilalom 2 hétre szól, — addig zárva kell maradniuk az iskoláknak feltétlenül és ha egyes iskolaszékek arra gondolna, hogy — mostanról elhalasztva — majdan 2 hét vagy 3 hét múlva tartja meg az alatta álló elemi iskolákban az évről vizsgát: hát az bizony üres szalmát csépel, mert 2 heti iskolai szünet után nem fogja — így a tanév végén — a taneredmény tisztá kését a lefolytatott vizsgákból megalkothatni; még kevésbé gondolhat arra, hogy majdan az új iskolai év megnyitakor tartsa meg az elmaradt vizsgákat, amikor a nagy szünidő alatt a gyerekhad jóformán az iskolai fegyelmétől is elszakított és e részben a tanítónak újból kell kezdenie kemény

munkáját, hogy a rendet és fegyelmet ismét helyreállítsa.

A vizsgák tehát azokban az iskolákban, melyekben a felsőbb hatósági iskolatiltalom leérkezte előtt meg nem tartattak, a lefolyt iskolai évről az idén egészen elmaradnak.

Nem látunk ebben sem az iskoláztatásra, sem a taneredményre nézve semmi veszedelmet. Ezek az évről vizsgák ma úgy sem bírnak már azzal a jelentőséggel, mint hajdanán. Az osztályzatát minden tanuló megállapítja a tanító, az egyestől az évi iskolázás alatt kapott feleletekből és kinek-kinek tapasztalt előmeneteléből. Így a vizsgák legfőkébb arra jók, hogy az iskolaszékek a maguk egészségében szinten meggyőződést szerezzenek maguknak a taneredményről és a tanítók ebbeli sikerét vagy meddőségét ellenőrizni, konstatalni legyenek képesek, no meg, hogy a szülőknek is meg legyen az az örömeik, gyermekeiket ünnepi díszbe kiöltözve látván, azoknak a tudományokban miként történt előhaladásáról valamelyest meggyőződhetni és az esetleges jó eredményben gyönyörködni.

Egyébként aztán, a nyilvános vizsgáknak — nézetünk szerint — talán még attól az erkölcsi értéktől eltekintve, — ami a szorgalmas ta-

nulók közt a jutalmak kiosztásában, a kevésbé szorgalmasok ösztönzésére rejlik — mi gyakorlati értéke sincsen és e vizsgák sem a tanuló előmenetelét, sem pedig az esetleges bukását semmiben elő nem segítik, de meg sem akadályozzák.

Nem is az évről vizsgák ezen elmaradása az, ami bennünket a felsőbb hatósági rendelettel ezúttal foglalkoztatni készített, hanem az a szomorú tapasztalat, hogy évek és évek hosszú sora óta foly nálunk a küzdelem a gyermekgyilkos járványos kórságok ellen — eredménytelenül és hogy nincsen iskolai év, amelynek cirkulusait a tanrend és a tananyag feldolgozása tekintetében e gyermekbetegségek járványos fellépése és az ennek következtében szükségessé váló óvintézkedések meg ne zavarnák.

Hol a kanyaró, hol a difteritisz, hol meg a vörheny az, mely pusztító erővel hatalmasodik el városunkban, hogy kénytelenek legyünk itt vagy amott, ebben vagy amabban a városrészben, sőt olykor az egész belterületen is — mint mostan — az iskolákat hetekre bezárni; megzavartatik ezzel az iskolai rend, lazul az oktatás szünete alatt a fegyelem és mindez együttvéve végeredményében a taneredmény rovására esik.

TÁRSA.

Népitélet.

Sacher-Masoch elbeszélése.
(Folytatás.)

8

Chaika eltávozott, a csapáros a szeméit behunyva — tovább mormogta imádságát, fel-alá himbálván ezenközben a testét.

Kirylla termetre nem volt magas, inkább kicsiny, nem is látszott valami erőteljesnek, sem vadnak vagy gazembernek, sem fenyegetőnek vagy veszedelmesnek. Sőt ellenkezőleg, egészen azt a benyomást tette a szemlélőre, hogy értelmes gazdaember, aki katonáknál szolgált vagy iskolát látogatott. Magas szárú csizmaja vadonatúj volt és ragyogott a fénymáztól, finom szürke posztóból készült bő nadrágjához rövid fekete szierak*) simul, fejét báránybőr kucsma fedte, kicsiny pipája ezüst kupakozású volt, mellette olombot fekdűt. Arckifejezése végtelenül kellemes, világos, eszes volt és feltűnően mozgékony arcizmái bizonyos idegességre vallottak. Voltaképen szép azonban csak a kiálló homlok alatt ülő, merész barna szemöldökívő, hosszú pillákkal árnyalt szürke szeme volt. Sötét színű haja rövidre nyírva, simán

voit fésülve és bajusza nem kackiásan kunyorodva, hanem lekonyulva borult alá érzékiesen telt ajka fölött, borotvált szögletes állal.

Ez volt az az ember, akinek példatlan ravasszága, ügyessége és vakmerősége rettegésbe tartott messze nagy vidéket, aki mindnyajunkat büntetlenül rabolhatott, pusztíthatott.

Mikor a bort behozták, helyet foglalt. Kirylla várt, amíg felszólított rá, aztán velem szemben foglalva helyet, a nélkül, hogy fejét hátrafordítaná, odaszólt:

— Távozzatok!

Chaika nyomban eltávozott.

Nos és te? — kérdezte Kirylla. Talán kiségitselek?

A zsidó felemelkedett és félig lehunyt szemmel, egyre mormogva imádságát, követte a feleségét.

— Így. — Nos hát, kedves jötevő uram, mit parancsol? kérdezte tőlem Kirylla.

— Ezüstnemtűnt el nálunk a konyháról — kezdtem a beszédet.

— Hihetetlen! kialta a tolvaj. Hiszen a cselédségük mind derék, becsületes ember és egyébként minden gondosan be van zárva és őrizve.

— Mégis megtörtént — és én eljöttem,

hogy megkérdejem tőled: mi jutalmat kívánsz ha az eltűnt ezüstnemtűnt ismét előadod?

Kirylla mosolygott.

— Látja, uram — mondta, először történik, hogy egy úr velem, a tolvajjal ilyen tisztességes hangon beszél, mert hiszen ön is tudja, hogy én loptam el az ezüstnemtűnt és ha nem tudna, hat ime bevallom; igenis én loptam el és bizony ez nem volt éppen a legkönnyebb munkám annyi tanú és a rendelkezésemre álló egyetlen pillanat alatt. Nos, miután ön olyan nyájás volt hozzam, visszadam az ezüstöt és ölesön adom vissza; — azt hiszem, tíz forint nem lesz sok —

— Itt a 10 forint.

— Csak akkor fogadom el, ha majd az ezüstöt visszaadtam. És most mondok önnek valamit. Igaz, hogy megbízható emberek vannak, de úgy időközönként még is el lehet önköztől egyet-mást emelni; — hiába, ez nem megy másként. Nos hát, csak éppen mert hogy ön egy olyan jó, nyájás, kegyes jötevő — ám fizessen nekünk egy bizonyos összeget — amennyit éppen tetszik — évenként és mi kötelezzük magunkat — becsület-szóra — hogy semmi el nem vesz soha a tulajdonukból, — még csak egy kötél sem.

(Folyt. köv.)

*) Orosz parasztkabát.

Es hasztalan, hiába minden intézkedés, minden küzdelem: — a járvány megszűnik, meg újból felüti a fejét minden esztendőben, a gyermekhalandóság nem csökken, a temetőben az apró földpúpok ijesztő mértékben sokasodnak meg és ez ellen az isten csapása ellen hiúnak bizonyulnak hatósági óvintézkedések, orvosai ügybuzgalom, járványtáblák kifüggesztése, okszerű tanácsokat adó népies egészségügyi nyomtatványok ezerszám való szétosztása. — szóval: mindaz, amit megtennünk kötelesség, amit meg is cselekszünk minden esztendőben, gyakorlati eredmény nélkül, a nélkül, hogy a pusztító gyermekkorokat városunk belterületéről kiszorítani képesek volnánk.

Mi lehet mindezen szigorú hatósági intézkedések, ennyi jóakarat és buzgalom meddsőségének az oka?

Sokszor és sokat gondolkoztunk e fölött. Azt hittük, hogy az ok az iskolákban rejlik, hogy talán ezek nem telelnék meg mindenben és mindenütt az egészségügyi követelményeknek; hogy egyes iskolák talán túltömöttek; hogy az ivóedények közös használása rohamosan osztja meg a gyermekek közt egy-egy betegség csíráját, egyetlen egyenről átszarmaztatva azt többre, mielőtt még az egy gyermek is határozott jelleget öltene a veszedelmes kórság; hogy talán az iskolai emésztő- és pöcegödörök kezdetleges mivolta is kelesztő fészke a betegségnek és hogy a köztisztaság sem olyan általános az iskoláinkban, a milyennek lennie kellene.

Es kétségtelen, hogy mind az itt felsoroltakban még nagyon sok a javítani való nálunk: kétségtelen, hogy a gyermekbetegségek melegágya sok tekintetben maga az iskola, ha talán a járványos kór nem is onnan indul ki, hanem úgy hurcoltatik be oda egyesek által, a kezdet stádiumában.

Azonban a betegségek, a baj kútforrását még sem itt, az iskolában, hanem a szülei hajlékban kell keresnünk és ott is találjuk azt meg.

A szakértő orvosok véleménye legalább határozottan ezt állítja.

Igaz, hogy a hatóság ezrével osztatta szét a városban az egészségügyi nyomtatványokat, amelyek nem csupán jó tanácsokat tartalmaztak a járványos vagy ragadós betegségek fellépésekor követendő óvintézkedések és a fertőtlenítés tekintetében, de egyúttal szigorú rendeleteket is arra nézve: mi a kötelességük a szülőknek és házbelieknek általában, ha mégis felüti a fejét hajlékukban a ragadós kórság; igaz, hogy a vereskereszttel jelölt figyelmeztető járványtáblákat is hűségesen kiakasztják minden olyan házra, amelyben hogy ragadós betegségben szenvedő van — a hatóság tudomására jön; — de nem kevésbé igaz az is, hogy a hatósági figyelmeztetések és egészségügyi rendeletek vagy szigorú utasítások — a lakosság túlnyomó részénél írott malaszt maradnak, amelynek maguk a szülők nem tulajdonítanak — a legtöbb esetben

— kellő fontosságot és kétségtelen, épp ezért annál elszomorítóbb tény, hogy mindenkor a szülei indolencia a legfőbb oka annak, ha a ragadós betegségek untalan felütik a fejüket és elhatalmasodnak, hogy velük hatóság és orvosi tudomány megbirkózni képtelen.

Orvosoktól tudjuk, hogy így van, hogy a beteg, ragadós kórral inficiált gyermektől az alsóbb néposztály soha sem vagy csak a legritkább esetekben különbözteti el az egészségeket, hogy a beteglátogatók rossz szokását semmi tilalom ki nem öli és sok esetben a beteggé lett gyermek baja napokon át el lesz titkolva, a gyermek az iskolába küldve, hová magával viszi a ragadós nyavalyát, hogy annak csíráival az egész osztályt megfertőztesse.

Hogy a bajjal sikeresen megküzdünk, első sorban ez ellen kell szigorúan fellépni és minden tapasztalt visszaélést kárlelhetetlenül büntetni.

E részben pedig az orvosoknak, beleértve a magánorvosokat is, kell a hatóságot hathatósan támogatniuk, feljelentvén a visszaélések elkövetőit.

Visszhang. A »Szegedi Híradó«, mely mindég élénk figyelemmel és rokonszenvvel kíséri a megyénkbeli eseményeket, a f. évi 145-ik számában figyelemreméltó cikket közöl a milleniumi ünnepségekről.

Visszhang ez a cikk a lapunkban ugyan- ez ügyben nem oly régen megjelent vezércikkre, amelyben arra hívtuk fel a vármegyei törvényhatóság közgyűlése által kiküldött milleniumi bizottság figyelmét, hogy az általa a törvényhatósági bizottság elé terjesztendő ünnepi programba vegye be egy Pusztaszerezen tartandó nagy nemzeti ünnep eszméjét is, hogy azt a törvényhatóság kezdeményezze, mint az országos ünnepi program egyik leghatalmasabb kimagasló pontját.

Nem akarunk rekriminációkba bocsátkozni és így mellőzzük az első passzusokat, amelyekben a szegedi laptárs vádként hozza fel a csongrádmezei sajtó ellen, hogy eddig mindég csupán a veszekedés és gyalázkodás hangja hatott el e sajtóból oda, a távolba. Mellőzzük pedig azért, mert nem érezzük magunkat e vid által találva, tudatában annak, hogy lapunk hasábjain nagyon sok életrevaló és a közjó érdekében levő indítvánnyal lépünk már fel és támogattuk azt erőnktől telhetően. Hiszen, hogy többet ne mondjunk, a szentes-vásárhelyi vasút mellett is nagyrészt itt kellett kivívni az akadékoskodók ellen a harcot és hogy milyen sikerrel: szolgáljon ennek bizonyítékául az épülő vasutvonal, mely rövid 2 hó leforgása után már átadható lesz a közforgalomnak.

Mellőzve tehát e bennünket nem érintő vádat, egyenesen rátérünk arra a nemesen buzdító felszólalásra, amely az általunk felvetett eszmét szolgálja és bizonyágául szolgál annak, hogy a vármegyénkkel rokon törvényhatóságok, mint a szegedi és bizonyára a vásárhelyi is, nem kevesebb hűvel fogják ezt az ideát felkarolni és bennünket, — egy erre irányuló országos mozgalom megindításában segíteni.

»A magyar szabadság és függetlenségnek — írja laptársunk — a magyar állam megtartásának és fejlődésének alkotmányvázat alapozták meg ősünk Pusztaszerezen.«

»Mindaz, amire alkotmányjogilag büszkék vagyunk, ennek az itt ezer év előtt együtt volt nemzetgyűlésnek köszöni lételét.«

»Az egész multnak, az ezer év előtti magyarság mély bölcseségének és szabadságérzetének tagadását jelentené az, ha állami létünk ezer évét dicsőítő ünnepünk keretéből kihagynók Pusztaszert.«

Es felvetvén egybehasonlításoként, mennyivel nagyobb büszkesége ez a honalapító nemzetgyűlés a magyarságnak, a százados csatáknál, véres küzdelmeknél is, ilyen folytatja:

»Hát lehet nekünk a négy folyó hazájában szentebb és emlékeztetőre méltóbb föld, mint az a sík terület, az a rónaság, amelyen őseink, a komolyak, határozottak és bölcsék, ezer esztendő előtt az első törvényt meghozták?«

»Hát lehet magaszosabb tény annál, mint amely által a vándor népségre, egy tanácskozás következőképp egyszerű, egy csapásra, az állama alkotó természeti lét magaslatára emelkedett?«

Valóban, a szegedi laptárs cikkéből kikapott e részletek, visszhangok a mi cikkünkre, visszhangot kell, hogy keltsenek szívünkben, lelkünkben és minden szívben és lélekben, mely magyarul érez, mely a magyarságot hevül.

Es úgy van, ahogy laptársunk írja: »a pusztaszerei törvényhez, értékre és bölcseségre s Pusztaszere földjének dicső emlékeztetéhez hasonló nem található az európai nemzetek történetében és országában.«

Ezért nem szabad ezt a megszentelt földet kívül hagyni az országos milleniumi ünnepségek keretén.

Ezért kell megindítani már most az agitációt itt, nálunk, annak érdekében, hogy a nagy nemzeti ünnep itt, ezen a szent földön csúcsosodjék ki és hogy a milleniumi ünnepére ide zarándokoljon minden magyar egy nagy, népek millióit számláló nemzetgyűlésre.

Szeged érdeklődése — az ottani sajtó révén, már is meg nyerve az eszmének.

A kiküldött bizottságon, még inkább a vármegyei törvényhatóságon áll, hogy kellő erkölcsi erővel lépünk fel kezdeményezően ez eszme mellett, mely iránt — nincs kétségünk benne — csakhamar érdeklődni fognak a szomszédos törvényhatóságok és mely mellett — velük szövethetve — már olyan országos agitációt indíthatunk, hogy a siker elmaradhatlan.

Ez pedig nem csupán sikere lesz vármegyénknek, de elévülhetlen érdeme és dicsősége is.

Ujdonságok.

Szentes, 1893. június 22.

— **Személyi hír.** Tallián Béla főispán békésmegyei hivatalos körútjából, Bánfalváról tegnap Szentesre érkezett. A főispán itt a f. hó 24-én elnökölni fog a közíg. bizottság gyűlésén, közben megvizsgálja Szentes város adminisztrációját, aztán a megyében tesz körutat a községek háztartásának megvizsgálására, melynek befejeztével bácskai birtokára megy szabadságra.

— **Könnyleg hanyagság.** Epp mai vezércikkünkben foglalkozunk a gyermekpusztító járványok kiirthatatlanságának kérdésével és szorgalmaztuk, hogy az orvosok, még a magánorvosok is, járjanak kezére a hatóságnak a baj gyökere elfojtásában. Es ime, felháborító esete jut tudomásunkra annak, hogy maga a helyi hatóság is milyen léhán, mennyi könnyelműség-

gel és milyen hanyagul jár el az óvintézkedések foganatosítása körül. Ugyanis, mint értesülünk, még a f. hó 18-án kiadatot az alispáni hivatal által a sűrűs rendelet a polgármesteri hivatalnak, a fellépést himlő-járvány folytán az összes elemi népiskolák és kisdudók azonnal való bezáratása iránt és a polgármesteri hivatal ezt a rendeletet csak a f. hó 20-án tudatta egyik-másik hitfelekezet iskolásközelével, úgy, hogy 20-án még dedóvalom is volt. Hát persze, ha a hatóság így teljesíti a kötelességét, mit várunk akkor a néptől!

— **Érettségi vizsgálatok.** A Szentés városi főgimnáziumban tegnap folytak le a szóbeli érettségi vizsgák a tankerületi főigazgató, Békessy Gyula elnöke alatt. Az eredmény — mint értesülünk — jóval alatta áll a tavalyinak, mert már az írásbeli vizsgák alapján visszavetettek egy tanuló az egész évrre, többet pedig hosszabb-rövidebb idő múltán való pótvizsga letételére utasítottak.

— **Leégett nagyvendéglő.** Horgos község lakosságát tüzlilárma riasztotta fel szombaton éjjel az álmából. A községi nagyvendéglő állt lángban, bevilágítva borzalmas fényvel az éjszakát. A lakosság serényen nekilátott az oltásnak, azonban szerencse, hogy megfeszített igyekezettel is a szomszédos épületeket képesek voltak megmenteni; maga a nagyvendéglő épülete egészen hamuvá égett.

— **Lejáró pályázat.** A vármegyénel nyugdíjazás folytán üresedésbe jött főorvosi állásra meghirdetett pályázat a f. hó 24-én, szombaton jár le. Felhívjuk e körülményre a pályázni akarók figyelmét azzal, hogy folyamodványaikat a mondtott napon délután 5 óráig nyújthatják be.

— **Halálozás.** A helybeli görög keleti egyház lelkészét, Pándovics Dömét súlyos csapás érte egyetlen leánykájá, Olgaának a f. hó 18-án, élete 12-ik évében bekövetkezett elhunytával. A korán elhunyt kedves gyermek temetése a f. hó 19-én, délután volt, a melyen megszorodott atya jó barátai és a közönség élénk részvéte mellett. Enyhítse a közrészvét az atya mély bánatát és nyugodjék békén az anyaföldben a kedves gyermek.

— **Jutalomjáték.** Kömlely szántársulata egyik legtehetségesebb tagjának, Benedek Gyulának ma lesz a jutalomjátéka. A jutalomjáték jól választott; Dumas nagyhatású színműve, a Kaméliás hölgy, ez a minden drámai művésznők és művészek ambícióját játszott darabja kerül színrre, a címszerepben a vendégekint fellépő Bera Paulával, a vidéki színeszet egyik elsőrendű drámai művésznőjével, míg a jutalmazott Armand szerepét játsza. Melegen ajánljuk a társulat ez ambiciózus, intelligens tagját a közönség pártfogásába és meg vagyunk győződve, hogy a színkör nézőtere ez alkalommal — tekintve a vendégszereplő művésznőt is — egészen meg fog telni.

— **Diák-mulatság.** A főgimnázium 3 felsőbb osztályának mulatság tervében némi változás következett be. Úgy volt ugyanis tervezve, hogy a f. hó 25-én rendezik az ifjak a népünneppel egybekötött nyári táncvigalmukat. Azonban közbejött akadályok folytán e terminustól el kellett állniuk és a mulatságot egy héttel, vagyis f. évi július 2-ára elhalasztani. A meghívókat a táncvigalomra a tanuló ifjúság ma és holnap küldi szét, a népünneppel pedig falragaszokban fogják tudatni a közönséggel. Diákok lévén a rendezők, természetesen, hogy ez a program változatos és érdekes leend.

Nagy hú-hó — láрма, sikoltozás csodította össze a f. hó 19-én a III. tized egy utcájának valamennyi lakosát, de különösen a cigányokat, Faraó füstös ivadékat. Ugy esett a dolog, hogy az azon lakó Liba Horváth László, kissé kaposat állapotában nekirontott a lakójának, Ruva Mihály

lőkepecnek, hogy nyomban takarodjék ki a házból. A cigány lakó persze, jussára hivatkozva, hogy ő szt-Mihályig bírja bérben a lakást, vonakodott a gazda e parancsának eleget tenni, amire aztán L. Horváth László uram ráiravallt: »No hát, gyere be cigány, de tudom, a szemed nélkül mész ki innen!« — Nosza, felfortyant erre a Ruva vére is, szörnyű patáliát csapott, folyt a szóharc mindkét részlől vitél, összecsendítve az egész útea lakosságát. De szerencsére a szóharcnál tovább nem folyt a háború, amiben a főérdem — mint tudósítónk mondja — a közbelépett cigányasszonyoké.

— **Öngyilkosság.** Szél Mihály dónáti tanyáján a f. hó 20-án hajnalban öngyilkos szándékkal felakasztotta magát Dezső Sándor 53 éves cselédember, aki nyomorúságosan beteges volt és jóformán ruházatáért, élelméért szolgált. Mire végzetes tettét észrevették, a szerencsétlen már megfulladt. Hulláját beszállították a városi kórházba és ott orvos-rendőrileg felboncolták.

— **Vásárok.** Nagy-Körösön a f. hó 27-én kezdődik a nyári országos vásár, — Körös-Ladányban pedig a f. hó 28-án.

Égész selyem, mintázott Foulardok (mintegy 450 különböző fajban), méterenként 85 krtól 3 frt 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 1 frt 65 krig szállít — sima, kozkás, csikos, virágos, damasztolt minőségben (mintegy 240féle diszpozitó és 2000 különböző szín- és árnyalatban) szállít postabőr- és vámentesen Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelező-lapokra 5 kros helyleg ragasztandó. (2)

Irodalom.

A **»Vasárnapi Ujság«** június 18-iki száma tizennyolc képpel, a következő tartalommal jelent meg: »Baró Jósika Miklósné.« (Arc-képpel) Dr. Vácy Janostól. — »Költemények: 1. A böles és a számár. Pászttótl; 2. Furesa hatás. 3. Rossz kritika.« Mares Ödöntől. — »Graham úr kalandja.« Elbeszélés Diracs S.-tól, angolból fordította ifj. Szász Béla. (Képekkel) — »A Vaskapunál.« (11 képpel az országgyűlési képviselők al-dunai kirándulásából Hary Gyulától és Paur Géza rajzai és pillanatnyi fényképfelvételei után). — »Hogyan érintkeznek a foglyok a külvilággal?« — »Varkasfély a Kárpátokban.« Regény. Verne Gyulától. (Képpel) — »A leggazdagabb asszony.« — »Erkel Ferenc.« (Erkel Ferenc legutóbbi és 1845-iki arcképevel Barabás Miklós rajza után, és a »Hymnus« kezdősorainak hasonmásával). — »Erkel Elek.« (Arc-képpel) — »Szinház.« — »A Katona-ünnepély Kecskeméten.« — Irodalom és művészet; Közintézetek és gyuletek; Sakkjáték; Képtalány, stb. rendes rovatok.

A **»Vasárnapi Ujság«** előfizetési ára negyedévre 2 frt., a Politikai Ujdonságok-kal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. szám.)

Színház.

Egyéb közlendőink halmaza mellett ezúttal szűkebb hely jut színi tudósításunknak és ezért egyetlen rít is térünk az utolsó referendánk megjelenésétől lefolyt előadásokra.

Vasárnap: ujdonság, Gerő Károly »Kis mada m« című józú magyarossággal megírott népsziműment, mellyel egy darab vásárhelyi élet került színpadunkra, már t. i. a szereplő nevek tekintetében, mert egybként ez a mese, mely a népszimű alapját képezi, akárhol a világon megtörténhet az életben is.

Hogy egy módosabb anya a népből félig urasan neveli a leányát és úriassza

akarja férjhez adni, hogy két anya — kiki a leánya érdekében — versenyez a völégényfogdosásban, hogy önhitt, valamennyire léha fiatal ember jó partival akarja megvetni az élete ágyát és 1—1 ilyen úriassnak nevelt szép leányka megőrizni a romlatlan szívét és észjárását az anyja ferde nézeti dacára is: ez — mondhatni mindennapi történet. És Gerőnek éppen az az érdeme, hogy ezt a mindennapi történetet jóízűen, a népies naiv humor varázsos zománcban tárja elénk, bizonyoságul annak, hogy a jó színműző a színpadnak az életből kell, hogy merítsen.

A szereplők közül első helyen kell kiemelünk Pálffy Ninát (Mariska), aki — tölce, az operett-énekesnőtől — alig várt drámai hévvel játsza meg szerepét, zajos hatást kelteve játékaival és énekével egyaránt; no meg M e r e k l o s y Ilont (Stanci), aki egyik legjobb ereje a társulat női tagjainak és sokoldalúságával tűnik ki méltán.

A férflak közül messze kimagaslott Kövi (Barkóci), tőrülmetszet, romlatlan szívű és eszű paraszt gazdájával; de nem kevésbé jók voltak Mezey és Gergely is a Hecegán-testvérek szerepében, különösen az előbbi, no meg Kömlely (Kifly Adolár), aki kabinctalakot csinált kis szerepből, zajos derűtséget kelte józú humorokkal. Az egymással leányaik férjhezadásában versengő két anya Ebergényinében és Tarassovits M.-ben talált jó személyesítőre, míg Köviné (Matkóciné) szintén a tölce megszokott ügyességgel állta meg helyét. — A színkör ez estén jóformán megtelt közönséggel.

Hétfőn: »A vasgyáros«, Ohnet nagyhatású színművet adták, több mint félig telt ház előtt. Megvallo — nem sokat vártam ez előadástól és — kellemesen csalódtam.

A társulat drámai erői ha nem művészek is, de olyanok, hogy a vidéken a finyásabb igényeket is kielégítik és Miklósy Ilon (Clair) játékában annyi drámai hűv, Benedek Gyula, ez a bonviván színész, a nem neki való szerepet (Derblé) annyira nemes igyekezettel és sok részletben oly sikerülten játsza, hogy mindketten rászolgáltak a közönség sűrűn felharsogó lelkes tapsára. Igen kedves volt Páky Margit is (Zúzám), valamint hogy Szólinsszky (Athenés) is helyes felfogással személyesítette a parvenűnek nagyralátó leányát, akit (t. i. a parvenüt) Mezei személyesített karakterisztikusan. Kitűnő volt még Kövi (Baslén), Ebergényiné (Bolíó márkiné) és Benedekné (Sofie). Ha hozzáteszem, hogy a többi szereplő sem romlott az összjátékon, konstatálva látom azt, hogy a társulat a magasabb drámai szakban is megállhatót, olyant produkál, ami a közönség részéről pártolást érdemel.

Kedden, jóformán üres ház előtt, amelyen nem tetszett ki a közikivánat, a Bolondok háza 2-szor, szerdán pedig, szintén közkívánatra, a Próbaházasságote 3-szor adták elő némi szerepváltozásokkal, amelyek azonban nem előnyére, hanem hátrányára voltak az előadásnak, különösen, hogy a nézőtéről reájuk tátonóg üresség a színészeket a nélkül is mód felett hangolta.

Ma, Benedek jutalomjátékául, a Kaméliás hölgy színmű megy.

KÖZGAZDASÁG.

A vetések állása. A hosszantartott esős időjárás végre egészen megváltozott s ma már az országban eső sem volt. Mindenütt emelkedett a hőmérséklet, sehol sem panaszokdnak már a gazdák, hogy sok a jóból. A kedvezőbbre változott időjárásban a növényzet rohamosabban fog gyarapodni; főleg a kalászos és szemek azok, a melyek meg is kívánják a jó száraz időt. Mindenesetre nagyon fontos, hogy hirtelen hőség fel ne váltsa az előző napok esős és hűvös időjárását, mert akkor bekövetkezhetik a reakció s jó szemképződés helyett lesz elég hibásan képződött szem is.

A hozzánk beküldött jelentésekből az tűnik ki, hogy a gabonatermés-kiállítások ott, a hol elemi csapások nem pusztítottak, általában véve kielégítő; helyenkint a búza oly szépen helyreállott, hogy a három hét előtti állapothoz képest 50—70 százaléknyi emelkedést mutatkozik. Hihetetlenül javult a rozs is, a melyről pedig tudvalevő, hogy a tavasz elején mily hitványul nézett ki. Akárhány vidéke van az országnak, a hol a rozs jobban áll, mint a búza. Olyan természetesen, ha az időjárás nem csalja meg a gazdákat s nem rakoncátlanokdiki többé. A tavaszi kalászos vetemények is javultak sokat; van igen gyenge törpődött vetés is, viszont azonban túlnyomólag mégis közepes állású az árpa és zab is. Nagyon kedvezően fejlődtek a tavaszi búzák és rozsok; néhol a tavaszi búza szebben áll, mint az őszi. A tengeri, melynek a sok eső nagyon hátrányára volt, főleg az erdőnyi és általában a keleti részekben sok utánvetést követelt; most kezdik csak mivelni, illetőleg kapálni és feltöltögetni, nem kételkedünk benne, a jó idő még ezt is nagyon meg fogja javítani. A többi kapásnövény, nevezetesen a burgonya, csekély kivétellel igen szépen nő; a korai már az alföldi rónákon el is virágozott, jó termést ígér. A takarmány és kukorica sokat szenvedett ugyan, de azért ez is meglehetősen jelezhető, sőt néhol igen jó terméssel fog fizetni. A hüvelyesek és kölesfélék igen jók. Szóval az időjárás annyira, mondhatjuk, várakozáson felül előmozdította a vegetációt, hogy nem igen kell többé agódnunk a felett, hogy rossz termésünk lesz. Még a takarmányemlék is várakozáson felül megjavultak, helyenkint igen jól fizetnek; — az eső azonban a lekaszált takarmány minőségben csökkentette.

Nyílttér.*

Felvilágosítás.

A »Csongrád megyei takarékpénztár« ügyésze: Ecséri Lajos dr. az ezen lap f. évi 49-ik számában megjelent nyílttéri közleményemre hosszasan válaszol a »Szentesi Lap« f. évi 73-ik számában.

Az ügyész úr a nevezett pénzüzetet ellen emelt vádaim megcáfolására a legkönyebb, de a legritább eszköz is használja, t. i. elfertőli az igazi tényállást és egyszerűen tagadása véve az általam elmondottakat, egy csomó valótlanosságot halmoz rákására.

Az úgy teljes megvilágítása és a közönség kellő tájékoztatása vegett — epp ezért — kötelességem az ügyész úr valótlan állításaival szemben, de önmagam iránt való kötelességem is, most már ennek a válto-históriának minden részletét, a valónak teljesen megfelelően nyilvánosságra hozni; — a t. közönségre bízva annak megítélését: vajon korrekt volt-e velem szemben a nevezett intézet eljárása és megérdemlette-e az óvás, amellyel a közönséget az ezen intézettel való üzleti összeköttetésbe lépés veszélyeire figyelmeztetem.

A történet röviden ez:

Rózsa Lajos az én tudtom nélkül, sőt akaratom ellenére megvette a »Csongrád megyei

takarékpenztár« könyvelőjének, Fábian Soma úrnak kiséri házat 2400 frtért.

Ezen vételárra néve az eladó Fábian Soma a következő fedezetet vette Rózsától: adatot magának 300 frt készpénzt foglalól, másik 300 frt-át váltót Rózsa Lajos és neje elfogadványával, továbbá kijelentette, hogy a ház az a 800 frt teher, amellyel ő még tartozik, rajta marad. A még hátralékos 1000 frt néve Fábian Soma kötelezte magát, hogy ezen összeget a »Csongrád megyei takarékpénztár«-ból kölcsönként Rózsa Lajos részére, a háza való betáblázásra úgy szerzi meg, hogy ezen bekebelezésből a vevőknek semminemű költségek nem származnak. Ehhez képest Fábian Soma saját kezűleg is írta meg a bekebelezési kérvényt, aláírta azt Rózsával és nejevel.

Mikor Fábian úr Rózsákkal ennyiben rendben volt, ekkor ismét nem Rózsa Lajos, hanem Fábian Soma keresett fel engem, arra kérve, hogy az 1000 frt-ot váltót, mint forgató irjam alá. Ekkor tudtam csak meg, hogy Rózsák a házat akaratom ellenére és Fábian úr azon tanácsa folytán vették meg, hogy jó lesz, ha velem a vétel előre nem tudják, mert ha az én tanácsomra fognak hallgatni, sohasem lesz házuk.

Először határozottnan megtagadtam a váltó aláírását. Több napi rábeszelés után azonban, azzal a határozott kikötéssel, hogy a bekebelezési okmányba szöszterint bevették, miszerint:

»Ezen bekebelezés másodszorban a fenti váltót aláírt Pollatschek J. javára is szolgál.«

belégyeztem, hogy a kérdéses váltót mint forgató alá fogom írni.

Ekkor történt, hogy a »Csongrád megyei takarékpénztár«-ban maga Ecséri Lajos doktor diktálta tollba Fábian úrnak a fent szöszterint közölt passzus, a melyt Fábian úr szabályszerűen bele is írt a bekebelezési okmányba és csak ennek megtörténte után írtam alá az ott már készen levő 1000 frt-ot váltót, mint forgatót.

Hogy ez tényleg így történt és hogy én a váltót tényleg csak ezen passzusnak a bekebelezési okmányba történt beírása után és a bekebelezés kereszttelvétele előtt írtam alá: ezt Ecséri Lajos úr a királyi járásbíró Gaal Sándor úr előtt, tanúk jelenlétében maga is elismerte. Ezt különben a hosszú nyilatkozatomban nem is cáfolja meg, sőt egy szóval sem említi.

Mikor Rózsa Lajos fizetése képtelen lett, Fábian urat magamhoz kérettem és szemrehányást tettem neki, hogy az ő ház-eladásával vetette meg Rózsák tönkremenése alapját, kérdeztem: mi történik a váltóval? Beváltam-e azt? fedezetet nyújtak-e? vagy pedig az intézet perli?

Ő erre kijelentette, hogy az intézet a váltót átadta az ügyésznek, tehát tovább semmi köze hozzá.

Ezért történt, hogy pár nappal később megszóllítottam Ecséri urat is, mi történik a váltóval?

Ő erre tudtomra adta, hogy semmi egyben, mint aminek történnie kell, t. i. hogy ő már benyújtotta a váltót Szegednek.

Kijelentettem akkor előtte, hogy én ugyan kész vagyok a váltót fedezni is, azonban magam se banom, ha perlik, mert én a kiserben nem akarok házat venni és így legfőkébb az történhet meg, hogy a ház — a per útján eladva, ha a befolyó vételár az intézet követeletét nem fedezi, a különbözetet kell majd a girórná ráfizetnem.

Miután Ecséri úr e kijelentésemre oda nyilatkozott, hogy mindkettőnkre jó lesz ez így, — az egész dologban megnyugodtam és nem is gondoltam rá többé, amíg Schlésinger Károly ügyvéd úr magához nem hívott, — hogy ez az 1000 frt-ot váltó cédalva lett és hogy ennek folytán másnap reggeli 9 órára az 1000 frt-ot, az eddig felmerült költségekkel együtt okvetlenül kifizessem, különben nálam foglaltat.

Ezzel oda jutottam, hogy miért is cédalva

a »Csongrád megyei Takarékpénztár« ezt az 1000 forintos váltót és ezzel együtt a tekkönyvi bekebelezést?

Korántsem azért, mert Rózsa házára zárlat rendeltetett el, vagy hogy csődbe jutott és így az intézetnek hosszasan kellett volna várnia, amíg pénzéhez jut.

Hanem cédáltak azért, mert Rózsa Lajos ellen a takarékpénztárral szövetkezett »Szentesi Kereskedelmi Részvénytársulat«-nak is volt egy 110 frt-os nyílt követelés, mely akkor költségekkel együtt már mintegy 150 frt-át ment és az engedélyes ezt a követelést készpénzben kifizette, magához váltotta azért, hogy a takarékpénztár viszonzószivességből az ezer forintos váltót reá cédalván, ezzel, egyéb Rózsa ellen fennálló követeléseivel is, a ház tekkönyvi bekebelezésénél első helyre jusson.

Es cédáltak ezt a nélkül, hogy a velem szemben vállalt kötelezettségüket, mely szerint a bekebelezésnek az én nevemre kell átszármaznia, figyelembe vették volna.

Hogy csupán ezért és nem az Ecséri úr által felhozott okból történt a cédálás, világosan kitűnik abból is, hogy dacára annak, miszerint én, az Ecséri Lajos úrral folytatott beszélgetés során késznek nyilatkoztam a váltó fedezésére és beváltására is: az intézet egy idegen ajánlatnak e fölött előnyt adott és ezzel engem, a zsíránst kiszolgáltattott.

Es ebben a cselekedetében az intézetnek rejlik az inkorrektsg a kezessekkel szemben, ezrkt történt, hogy minéknit óva figyelmeztetem és figyelmeztetek ismét az ezen intézettel való minden összeköttetéstől.

Ezek után még kijelentem, hogy — ha a prókatori virtus az elferdítésben, letagadásban és valótlanosságok összehalmozásában áll: úgy akkor elismerem Ecséri Lajos prókatori nagyságát és kapacitását és készséggel elhiszem, hogy ő az ország legkitünőbb ügyvédje.

Kijelentem végül — az Ecséri úr rám vonatkozó megjegyzésére, hogy 30 éve állok a kereskedői piacon és ezen idő alatt senki, aki velem üzleti összeköttetésben volt, nem mondhatja, hogy egy krajcárját megtartottam, egy követeléssel adós maradtam volna. Kereskedőnek ez nem kis dicsősége.

Ugyan megéri-e a »Csongrád megyei Takarékpénztár« a 30 éves tiszta pályafutás jubileumát?

Pollatschek Jakab.

Laptalajdonos és felelős szerkesztő: Dr. Mátéffy Ferenc
Társ-szerkesztő: Bánfalvi Lajos.

5385. Csongrád vármegyei alispánjától
1898.

Pályázati hirdetmény.

Szentes rendezett tanácsú városnál üresedésben levő s évi 500 forinttal javadalmazott **árvaszerzési** iktatói állásra ezzel a pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen tisztii állást elnyerni kívánják, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényeiket f. évi július hó 3-ik napjának délutáni 5 órájáig hozzám nyújtsák be.

Szentes, 1893. június 15-én.

Dr. Csató Zsigmond,
3—2 alispán.

Rózsa Lajos és neje

IV. tized 97. számú háza, összes mel-lékhelyiségekkel és udvarral, azonnal haszonbérbe kiadó. Értekezni lehet dr. Cs a t ó K á l m á n bíróság kinevezett zárgondnoknál. 2—1

*) E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szek.